

Волинський національний університет
імені Лесі Українки

ACTA PAEDAGOGICA VOLYNIENSES

Випуск 3

Видавничий дім
«Гельветика»
2026

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Вітюк Валентина Володимирівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії і методики початкової освіти, Волинський національний університет імені Лесі Українки, Україна – *головний редактор*

Семенов Олександр Сергійович, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти, Волинський національний університет імені Лесі Українки, Україна

Пріма Раїса Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри теорії і методики початкової освіти, Волинський національний університет імені Лесі Українки, Україна

Кузава Ірина Борисівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти, Волинський національний університет імені Лесі Українки, Україна

Половіна Олена Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри дошкільної освіти, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, Україна

Гудима Наталія Василівна, кандидат філологічних наук, доцент, керівник навчально-методичного відділу, доцент кафедри теорії та методик початкової освіти, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, Україна

Онопрієнко Оксана Володимирівна, доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, член-кореспондент НАПН України, завідувач відділу початкової освіти імені О. Я. Савченко, Інститут педагогіки НАПН України, Україна

Рібцун Юлія Валентинівна, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, старший науковий співробітник відділу логопедії, Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, Україна

Алієва Нармін Абульфазівна, доктор філологічних наук, доцент, головний науковий співробітник, Інститут мовознавства імені І. Насімі Національної академії наук Азербайджану, Азербайджан

Ахмадов Гумеїр, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри підготовки науково-педагогічних кадрів, Інститут освіти Азербайджанської Республіки, Азербайджан

Букова Алена, доктор філософії, Інститут фізичного виховання та спорту, Університет імені Павла Йозефа Шафарика в Кошице, Словаччина

Хояк Малгожата, доктор, співробітник Інституту педагогіки, факультету педагогіки та психології, координатор групи із взаємодії з зовнішнім середовищем факультету педагогіки та психології, завідувач науково-дослідної лабораторії нейроосвіти Міждисциплінарної дослідної групи «NeuroEduLab», Університет Марі Кюрі-Склодовської, Республіка Польща

Журнал ухвалено до друку Вченою радою
Волинського національного університету імені Лесі Українки
27 серпня 2026 р., № 12

Науковий журнал «Acta Paedagogica Volynienses»
zareestrovano Рішенням Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення
№ 1834 від 21.12.2023 року.

Ідентифікатор медіа: R30-02328

Суб'єкт у сфері друкованих медіа: Волинський національний університет імені Лесі Українки
(просп. Волі, 13, м. Луцьк, 43025, post@vnu.edu.ua, тел. +38 (0332) 72-01-23).

Періодичність: 6 разів на рік.

Мови видання: українська, англійська, німецька, польська, іспанська, французька, болгарська.

«Acta Paedagogica Volynienses» включено до Переліку наукових фахових видань України
категорії Б у кластері розвиток людського капіталу, соціальні науки та журналістика
(спеціальності А1 – Освітні науки, А2 – Дошкільна освіта, А3 – Початкова освіта,
А6 – Спеціальна освіта) відповідно до Наказу МОН України № 928 від 11.06.2026 (додаток 12).

Офіційний сайт видання: www.journals.vnu.volyn.ua/index.php/pedagogy

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення
StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

РОЗДІЛ 1 ОСВІТНІ НАУКИ

УДК 811.161.2: [378.091.2:373.011.3-051]

DOI <https://doi.org/10.32782/apv/2026.3.1>

Олександр АНТОНЧУК

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри української мови та славістики, Рівненський державний гуманітарний університет, вул. Степана Бандери, 12, м. Рівне, Україна, 33000

ORCID: 0000-0002-1272-4634

Бібліографічний опис статті: Антончук, О. (2026). Навчальна практика як важливий етап професійної підготовки вчителя української мови. *Acta Paedagogica Volyniensis*, 3, 3–9, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2026.3.1>

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ЯК ВАЖЛИВИЙ ЕТАП ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Стаття присвячена дослідженню змісту навчальної практики, враховуючи специфіку обраної спеціальності та додаткових кваліфікацій, зокрема розгляду структури необхідної документації, культури та образності мовлення вчителя.

Навчальна практика має на меті реалізацію студентами знань і умінь, необхідних для організації навчання рідної мови, підвищення інтересу до професійно-організаційної діяльності, формуванні професійної майстерності, організаційно-педагогічних навичок, умінь творчо застосовувати теоретичні та методичні знання в практичній діяльності.

Основними завданнями її є ознайомити студентів з усією системою викладання української мови і літератури у школі, методикою проведення уроків різних типів; створити умови для осмислення досвіду діяльності в ролі вчителя, вироблення впевненості у своїх діях; формувати навички проведення позакласної і позашкільної роботи, в тому числі з фахових дисциплін; визначити і виявити наявні власні особистісні професійно важливі якості; поглиблювати інтерес та любов студентів до педагогічної професії.

Метою нашої статті є проаналізувати проблематику навчальної практики у контексті підготовки вчителя-словесника відповідно до освітньої програми «Середня освіта (Українська мова та література)», спеціальності А 4 «Середня освіта (Українська мова та література)».

Для вирішення поставлених завдань у процесі роботи використовувалися такі методи дослідження: теоретичні: аналіз і синтез під час опрацювання лінгвістичної, психологічної, педагогічної та методичної літератури з досліджуваної проблеми; емпіричні: аналіз уроків практикантів.

Система практик буде досконалою, якщо вона будуватиметься з урахуванням загальнодидактичних принципів, визначених у педагогічних дослідженнях, і забезпечуватиме підготовку вчителя як професійно компетентного фахівця-дослідника та культуромовної особистості.

Ключові слова: навчальна практика, мовна норма, педагогічна майстерність.

Oleksander ANTONCHUK

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of the Ukrainian Language and Slavic Studies, Rivne State Humanitarian University, Stepana Bandery str., 12, Rivne, Ukraine, 33000

ORCID: 0000-0002-1272-4634

To cite this article: Antonchuk, O. (2026). Navchalna praktyka yak vazhlyvyi etap profesiinoi pidhotovky vchytelia ukraïnskoï movy [Educational practice as an important stage of the professional training of a Ukrainian language teacher]. *Acta Paedagogica Volyniensis*, 3, 3–9, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2026.3.1>

EDUCATIONAL PRACTICE AS AN IMPORTANT STAGE OF THE PROFESSIONAL TRAINING OF A UKRAINIAN LANGUAGE TEACHER

The article is devoted to the study of the content of educational practice, taking into account the specifics of the chosen specialty and additional qualifications, in particular, considering the structure of the necessary documentation, culture and imagery of the teacher's speech.

The purpose of the training practice is to implement by students the knowledge and skills necessary for organizing the teaching of their native language, increasing interest in professional and organizational activities, forming professional skills, organizational and pedagogical skills, and the ability to creatively apply theoretical and methodological knowledge in practical activities.

Its main tasks are to familiarize students with the entire system of teaching the Ukrainian language and literature at school, the methodology of conducting lessons of various types; to create conditions for understanding the experience of working as a teacher, developing confidence in one's actions; to form skills in conducting extracurricular and extracurricular work, including in professional disciplines; to identify and identify existing personal professionally important qualities; to deepen students' interest and love for the teaching profession.

The purpose of our article is to analyze the issues of educational practice in the context of training a teacher-linguist according to the educational program "Secondary Education (Ukrainian Language and Literature)", specialty A 4 "Secondary Education (Ukrainian Language and Literature)".

To solve the tasks set in the work, the following research methods were used: theoretical: analysis and synthesis during the study of linguistic, psychological, pedagogical and methodological literature on the problem under study; empirical: analysis of interns' lessons.

The system of practices will be perfect if it is built taking into account general didactic principles identified in pedagogical research and ensures the training of the teacher as a professionally competent specialist-researcher and cultural-linguistic personality.

Key words: educational practice, language norm, pedagogical skill.

Актуальність проблеми. У реалізації завдань гуманістичної трансформації освітньої парадигми пріоритетна роль належить учителів української мови і літератури. Передусім учитель-словесник, який поєднує в собі риси педагога і психолога, філософа і лінгвіста, літературознавця, культуролога й естета, покликаний наповнити життєдіяльність школярів досконало-вишуканим світом рідної мови, морально-етичним і культурно-естетичним потенціалом усної народної творчості та художньої літератури, цінностями української і світової культури, стимулювати прагнення до саморозвитку й самовдосконалення, виховувати молоду генерацію активних, діяльних громадян, які гідно репрезентуватимуть й утверджуватимуть свою державу в європейському співтоваристві.

Актуальність питання зумовлено нагальною потребою вдосконалення фахової підготовки майбутнього вчителя-словесника відповідно до модернізації суспільних процесів, посилення технологічного підходу до будь-яких видів діяльності людини, зокрема й таких, як мовлення, комунікативна, дискурсна.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У філологічних і методичних студіях обґрунтовуються окремі аспекти мовної, літературознавчої, методичної підготовки вчителів (О. Біляєв, Н. Волошина, А. Грищенко, Т. Донченко, С. Кара-

ман, В. Кононенко, Л. Мацько, В. Мельничайко, Л. Мірошніченко, М. Наєнко, С. Омельчук, В. Пасинок, Є. Пасічник, М. Пентилук, М. Плющ, Б. Степанишин, Г. Токмань, П. Хропко, В. Шуляр та ін.). Українськими вченими розглянуто шляхи формування мовної особистості студентів і школярів (Н. Павлюк, Л. Паламар, Л. Струганець, Т. Симоненко, І. Хом'як та ін.).

Систему професійної підготовки майбутніх учителів-словесників пронизують етнокультурознавчий, соціолінгвістичний підходи, які дозволяють через етнолінгвопедагогіку, етнолінгводидактику глибше усвідомити україномовну картину світу в її зіставленні з національно-мовною картиною світу інших народів, забезпечують діалогову взаємодію в полікультурному інформаційному суспільстві.

Мета статті – проаналізувати структуру навчальної практики, висвітлити формування відповідних загальних, фахових компетентностей студентів під час її проходження.

Відповідно до мети визначено такі завдання:

1) визначити роль і місце навчальної практики у системі професійних компетенцій учителя;

2) обґрунтувати доцільність її введення в систему підготовки майбутніх вчителів-словесників.

Виклад основного матеріалу дослідження. Національний інститут стратегічних досліджень основними викликами для сучасної

освіти вважає: 1) тотальну інформатизацію; 2) прискорені темпи зростання знань; 3) динамічні зміни необхідних професійних навичок і компетенцій (Карпенко, 2019).

Насамперед виокремимо професійні функції вчителя, на які вплинув сучасний контекст національної системи освіти в умовах воєнного стану (зокрема, постійні обстріли, повітряні тривоги, пошкоджена й зруйнована [повністю або частково] освітня інфраструктура, нестабільність і тривала невизначеність).

Такими функціями вважають: забезпечення інклюзивного й безпечного освітнього середовища; надання учням і батькам емоційної підтримки; формування стійкості в учасників освітнього процесу; надолуження освітніх втрат і врахування освітніх потреб здобувачів освіти, які постраждали від війни, переселення чи зазнали впливу пандемії; взаємодія з дітьми за кордоном для збереження їхньої національної ідентичності; перезарахування результатів навчання для учнів, які навчалися за кордоном; розроблення / оновлення (і подальша реалізація) навчальних програм, навчально-методичних матеріалів відповідно до потреб воєнного (повоєнного) часу; психопідтримка дітей, які пережили травматичні події (Омельчук, 2025, с. 125).

Ще однією з нових професійних функцій сучасного вчителя можна вважати блогерство. Зокрема, все частіше ми натрапляємо на поняття «учитель-блогер» і «учитель-тік-токер», якими називають учителя, що веде блог або інший онлайн новий ресурс для взаємодії (з учнями, батьками, іншими колегами), поширення освітніх матеріалів, публікації педагогічних лайфхаків, освітніх подкастів, демонстрації професійних досягнень, розвитку особистого бренду тощо.

Сучасні зміни у світі професій, їх якісного наповнення відображаються у системі підготовки фахівців, врахуванні основних тенденцій ринку праці. Наприклад, безпосередній зв'язок із здобувачами освіти відбувається переважно за допомогою корпоративних платформ (гугл-чат, гугл-диск, електронна пошта та ін.) для забезпечення безпеки й надійності офіційної комунікації, що стосується адміністративних, освітніх, безпекових питань, або за допомогою зовнішніх месенджерів (вайбер, вацап, фейсбук-месенджер та ін.) для надання онлайн-кон-

сультацій, оперативного поширення загальних новин (анонсів подій тощо), неформального спілкування тощо.

Однією з нових професійних функцій учителя є використання соціальних мереж (фейсбук, інстаграм, тіток тощо) для підтримки навчання, комунікації, управління відносинами з учнями та їхніми батьками чи опікунами. У контексті онлайн-навчання соціальні мережі практиканти інтегрують у навчальні предмети для взаємодії з учнями, співпраці з ними й формування творчості.

У Концепції розвитку педагогічної освіти формування нового бачення перспектив педагогічної професії представлено такими професіями, як андрагог, тьютор, модератор, фасилітатор, менеджер електронного навчання, а вчителя названо «провідником позитивних змін» (Концепція, 2018).

Освітньо-професійними програмами та навчальними планами підготовки фахівців у Рівненському державному гуманітарному університеті передбачені такі види практик: навчальна; виробнича. Завданням навчальної практики є узагальнення, систематизація та закріплення здобувачами вищої освіти теоретичних знань, умінь й навичок із певного циклу дисциплін, ознайомлення їх зі специфікою майбутньої спеціальності, отримання первинних професійних знань та умінь із загально-професійних і фахових дисциплін. Проходження навчальних практик можливе в університеті або на визначеній базі практик.

Під час проходження навчальної практики для здобувачів вищої освіти Рівненського державного гуманітарного університету спеціальності А 4 “Середня освіта (Українська мова і література)” враховуємо вимоги освітньо-професійної програми, тобто формування відповідних загальних, фахових компетентностей (Антончук, 2026).

Факультетський керівник практики (загальне керівництво) готує наказ на проведення практики, встановлює зв'язок із базами практики, домовляється про погодження організацій / установ прийняти студента за наявності належних умов, відповідає за оформлення угод між Університетом і відповідними локаціями практики; розподіляє студентів за місцями практики і за керівниками від факультету; забезпечує планування й організацію роботи, контролює

звітність; готує методичні вказівки до проходження практики.

Самостійному проведенню навчально-виховного процесу в класі передують ознайомлення студента зі школою, організацією її роботи. Основним змістом роботи протягом першого тижня практики є спостереження і аналіз педагогічної діяльності учителя-словесника.

Студент має щодня ознайомлюватися з планом навчально-виховної роботи, яким керується вчитель української мови і літератури. Спостерігаючи за його роботою, практикант веде щоденник, у якому зазначає всі важливі для аналізу і власного використання аспекти педагогічного процесу. Студент залучається до підготовки занять (допомагає готувати та розміщувати дидактичні матеріали), обговорює відвідане заняття з учителем, фіксуючи у щоденнику розгорнуту якісну оцінку заняття, а також власні творчі ідеї щодо навчання мови і літератури, що виникли під час перегляду заняття і його обговорення.

Спостерігаючи педагогічний процес, практикант ознайомлюється із методичним і дидактичним забезпеченням кабінету української мови, а також умовами використання технічних засобів.

Упродовж практики студент відвідує й аналізує не менше 4 уроків української мови і літератури, проводить 1–2 уроки (фрагменти), виготовляє дидактичний матеріал за згодою вчителя, проводить 1–2 позакласні фахові і виховні заходи. Студент завжди повинен мати щоденник практики, його відсутність є порушенням трудової дисципліни.

Етапи навчальної педагогічної практики:

1. Підготовчий.

До початку педагогічної практики:

1.1. Затвердження керівників практики від університету та закладів загальної середньої освіти.

1.2. Вибір здобувачами освіти бази практики.

1.3. Формування пакету документів для проходження навчальної педагогічної практики.

1.4. Проведення настановної конференції:

- ознайомлення здобувачів освіти з метою та основними завданнями практики, обов'язками й правами здобувача освіти – студента-практиканта;

- ознайомлення з порядком ведення документації;

проведення цільового інструктажу з охорони праці та безпеки життєдіяльності в закладі вищої освіти.

2. Ознайомлювальний.

2.1. Зустріч з адміністрацією закладу освіти та керівником практики на базі практики.

2.2. Розподіл здобувачів освіти по класах. Знайомство й встановлення контакту з вчителем-класоводом, учнями класу.

2.3. Ознайомлення з системою освітньої роботи закладу освіти: його історією, традиціями, структурою, графіком роботи;

- кабінетами, класними кімнатами, їдальнею, бібліотекою, музеями, укриттями тощо;

- системою освітньої, позакласної та позашкільної роботи закладу.

2.4. Ознайомлення з освітнім середовищем класу.

2.5. Ознайомлення з планом роботи вчителя на період практики, календарним та перспективним планами роботи вчителя, планом його виховної роботи.

2.6. Ознайомлення з порядком ведення шкільної документації (оформлення та ведення електронного класного журналу, особових справ, електронних щоденників, свідоцтв досягнень учнів, робочих зошитів тощо).

2.7. Ознайомлення з учнівськими портфоліо (за наявності).

2.8. Ознайомлення з системою доручень здобувачів освіти за програмою НУШ, методикою їх періодичної зміни.

2.9. Проведення індивідуальної роботи зі здобувачами освіти з метою виявлення їх інтересів, взаємовідносин. Вибір дитини для психолого-педагогічного спостереження за її розвитком.

2.10. Опрацювання змісту модельних та навчальних програм, підручників, робочих зошитів, за якими працюють учні ЗЗСО.

Укладання індивідуального плану проходження практики.

3. Основний.

3.1. Спостереження та наступний аналіз записів своїх спостережень уроків, виховних заходів, режимних моментів.

3.2. Допомога вчителю-словеснику в підготовці дидактичних матеріалів до уроків з української мови та літератури, позаурочних захо-

дів, перевірки робочих зошитів., самостійних та контрольних робіт.

3.3. Допомога вчителю-словеснику в підготовці дидактичних матеріалів до проведення інтегрованих курсів, здійснення їх самоаналізу.

3.4. Оцінка освітнього середовища класу.

3.5. Проведення виховного заходу (за планом роботи класного керівника).

3.6. Спостереження за діяльністю учнів (навчальною, позакласною). Укладання психолого-педагогічної характеристики класу.

3.7. Проведення психолого-педагогічних спостережень за окремим учнем (розвиток мовлення; когнітивний розвиток; розвиток творчих здібностей; фізичний розвиток). Укладання психолого-педагогічної характеристики учня.

3.8. Проведення індивідуальних бесід з учнями.

3.9. Вивчення матеріалу про специфіку роботи учителя з учнями з особливими потребами (врахування елементів інклюзії).

Самоаналіз результатів практики.

4. Підсумковий

4.1. Оформлення звітної документації практики.

1. Аналіз відвіданого уроку.

2. Звіт про проходження практики, де студенти роблять самоаналіз професійного становлення, вказують труднощі, з якими зіткнулися.

3. Щоденник практики (аналіз баченої і проведеної роботи).

4.2. Оцінка роботи студента-практиканта вчителем та адміністрацією школи, затвердження характеристики практиканта.

4.3. Участь у підсумковій конференції за результатами проходження практики.

Оцінка результатів проходження практики керівником практики від випускових кафедр.

Визначені освітньою програмою компетентності (загальні):

ЗК 2. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 3. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 4. Здатність працювати в команді.

ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 6. Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях.

Визначені освітньою програмою компетентності (спеціальні):

ФК 2. Здатність застосовувати у власній практичній діяльності сучасні підходи (особистісно-орієнтований, діяльнісний, компетентнісний) до викладання української мови, літератури та зарубіжної літератури на підставі передового українського й міжнародного досвіду, ефективні методи й освітні технології навчання.

ФК 3. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів із української мови, літератури та зарубіжної літератури, аналізувати особливості сприйняття та засвоєння учнями навчальної інформації з метою корекції й оптимізації освітнього процесу.

ФК 4. Здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії та історії української мови, літератури та зарубіжної літератури в загальноосвітніх навчальних закладах, практиці навчання української мови й літератури.

Очікувані результати навчання

ПРН 5. На основі знань із фундаментальних та професійно зорієнтованих дисциплін, а також практичної підготовки здатний застосовувати профільні знання у розробці уроків, проектувати зміст уроків, пізнавальну діяльність ЗО, реалізацію міжпредметних зв'язків; діяльність предметного гуртка, факультативу, створювати елективні курси; аналізувати підручники, посібники, дидактичні матеріали, методичну літературу з метою проектування цілісного навчально-виховного процесу.

ПРН 6. На основі знань із дисциплін психолого-педагогічного циклу, а також практичної підготовки здатний застосовувати сучасні педагогічні технології у навчально-виховному процесі; розробляти уроки відповідно до обраної технології навчання.

ПРН 12. В умовах педагогічної діяльності здатний створювати психологічно позитивний клімат для навчання, організовувати ефективну комунікацію між учасниками освітнього процесу (ЗО, учителями, батьками та ін.), дотримуватися етичних норм у професійній діяльності та впроваджувати їх в освітній простір і суспільство; взаємодіяти зі спільнотами (на місцевому, регіональному, національному, європейському й глобальному рівнях) для розвитку професійних знань і фахових компетентностей,

використання перспективного практичного досвіду й мовно-літературного контексту для реалізації навчально-виховних цілей; уміє організовувати та проводити виховні заходи, предметні олімпіади.

ПРН 13. В умовах педагогічної діяльності уміє організувати роботу відповідно до вимог безпеки життєдіяльності й у межах функціональних обов'язків вчителя.

ПРН 16. В умовах педагогічної діяльності здатний доцільно використовувати й створювати сучасне навчально-методичне забезпечення (обладнання) для проведення занять; працювати з текстовою, графічною та числовою інформацією за допомогою комп'ютера; використовувати можливості мережевих програмних систем для вирішення теоретичних і практичних завдань у галузі професійної діяльності; вміє користуватися електронними словниками.

Більшість практикантів – здобувачів вищої освіти виявляють професійні уміння, навички організації навчально-виховного процесу на уроках, у позакласній діяльності, здатність осо-

бистісної готовності до роботи вчителем української мови і літератури в школах, вміння організовувати і проводити навчальну роботу на етапах адаптаційному та базового предметного навчання. Це засвідчено високими оцінками у наданими базами практики характеристиках.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Трансформація традиційних професійних функцій вчителя і набуття нових змушують постійно змінювати навчально-методичне забезпечення системи практик, а саме: застосовувати креативні педагогічні підходи, гейміфікувати навчання, відповідально працювати з інструментами штучного інтелекту, запроваджувати інноваційні EdTech-продукти (платформи для дистанційного навчання, інтерактивні дошки, інструменти для гейміфікації та сервіси на основі штучного інтелекту).

Отже, навчальна практика сприяє формуванню у майбутніх учителів-словесників мовної та мовленнєвої компетентностей, достатніх для забезпечення успішного спілкування в професійній та громадській сферах.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Карпенко М. Трансформація освітньої сфери у сучасному світі та перспективи її актуалізації в Україні : аналітична записка Національного інституту стратегічних досліджень. *Гуманітарний розвиток*. 2019. No 9. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gumanitarniy-rozvitok/transformaciya-osvitnoi-sferi-u-suchasnomu-sviti-ta-perspektivi>
2. Концепція розвитку педагогічної освіти / наказ Міністерства освіти і науки України від 16.07.2018 № 776 «Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти». 2018. 23 с. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/Serpneva%20conferentcia/2019/Prezentacii/konceptiarozvitykupedagogichnoi-osviti.pdf>
3. Навчально-методичний посібник «Педагогічна практика в системі професійної підготовки вчителя української мови» / [уклад. О. М. Антончук]; Рівне 2026. 80 с. <http://repository.rshu.edu.ua/id/eprint/21388/>
4. Омельчук С. Трансформація професійних функцій учителя в сучасній українській системі освіти. *Наукові записки кафедри педагогіки*. 2025. № 57. С. 123–133.

REFERENCES:

1. Karpenko M. Transformatsiya osvithnoyi sfery u suchasnomu sviti ta perspektyvy yiyi aktualizatsiyi v Ukraini : analitychna zapyska Natsional'noho instytutu stratehichnykh doslidzhen'. *Humanitarnyy rozvytok*. [Transformation of the educational sphere in the modern world and prospects for its actualization in Ukraine: analytical note of the National Institute for Strategic Studies. *Humanitarian Development*]. 2019. No 9. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gumanitarniy-rozvitok/transformaciya-osvitnoi-sferi-u-suchasnomu-sviti-ta-perspektivi> (In Ukraine)
2. Kontseptsyiarozvytkupedahohichnoyi osvity / nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 16.07.2018 № 776 «Pro zatverdzhennya Kontseptsyi rozvytku pedahohichnoyi osvity». [Concept for the Development of Pedagogical Education / Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated July 16, 2018 No. 776 “On Approval of the Concept for the Development of Pedagogical Education”]. 2018. 23 p. (In Ukraine)
3. Navchal'no-metodychnyy posibnyk «Pedahohichna praktyka v systemi profesiynoyi pidhotovky vchytelya ukrayins'koyi movy» / [uklad. O. M. Antonchuk] [Educational and methodological manual "Pedagogical practice in the system of professional training of teachers of the Ukrainian language" / [compiled by O. M. Antonchuk]]; Rivne, 2026. 80 p. (In Ukraine)

4. Omel'chuk S. Transformatsiya profesiynykh funktsiy uchytelya v suchasniy ukrayins'kiy systemi osvity. *Naukovi zapysky kafedry pedahohiky*. [Transformation of the professional functions of a teacher in the modern Ukrainian education system. *Scientific notes of the Department of Pedagogy*]. 2025. No. 57. pp. 123–133. (In Ukraine)

Дата першого надходження статті до видання: 22.06.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 27.07.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 08.09.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1
ОСВІТНІ НАУКИ**Олександр АНТОНЧУК**НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ЯК ВАЖЛИВИЙ ЕТАП
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ 3**Роман БЕРЕЗА, Олександр ГЕРУС, Олег ГОДОВАНСЬКИЙ**

ІНТРОСПЕКЦІЯ ЯК МЕТОД РОЗВИТКУ ВИХОВНОЇ КУЛЬТУРИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ.....10

Володимир ДОВГОПОЛСУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБІТНІХ АВІАЦІЙНИХ ІНЖЕНЕРІВ У ЧИТАННІ ТА ПИСЬМІ..... 17**Ірина ЗАБІЯКА**

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА І НАВЧАННЯ В КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.....27

Станіслав КАРАМАН, Ольга КАРАМАНПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ РІЗНОВІКОВИХ КАТЕГОРІЙ У РЕАЛІЯХ НЕСТАБІЛЬНОГО СЬОГОДЕННЯ...33**Петро КРАВЧЕНКО, Богдан ДЕШКО, Василь ФАЗАН**ОСВІТНЬО-ВИХОВНИЙ ТА ФІЛОСОФСЬКИЙ ПОГЛЯД НА СВЯТЕ ЄВАНГЕЛІЄ
ЯК ВИЯВ ЛЮБОВІ ГОСПОДА БОГА ДО СВОГО ТВОРІННЯ.....40**Тетяна КРІПАК**ШЛЯХИ ПРОФОРІЄНТАЦІЇ УЧНІВ ЯК ВАЖЛИВОЇ СКЛАДОВОЇ РЕФОРМИ ОСВІТИ В УКРАЇНІ
(ДОСВІД КРИВОРІЗЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ)..... 48**Сергій МАМИЧЕНКО**ПОНЯТІЙНО-ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ МЕТОДОЛОГІЇ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ:
ОСОБЛИВОСТІ Й ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ (КІНЕЦЬ ХХ – ПОЧАТОК ХХІ СТ.).....57**Ольга ОГІРКО, Наталія ГАЛАЙКО, Тарас РУДИЙ**ДИСКРЕТНО-МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ АЛГОРИТМІЧНОГО
МИСЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ІТ-СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.....65**Віра СТРЮКОВА**МОДЕЛЬ ПЕРЕВЕРНУТОГО КЛАСУ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ:
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ..... 74**Олена ТИМОШЕНКО, Сергій ЯГОДЗІНСЬКИЙ, Анатолій КОЗИНЕЦЬ**ГІБРИДНА МОДЕЛЬ БЕЗПЕРЕРВНОГО СУПРОВОДУ ЗДОБУВАЧІВ
ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ.....84**Роман ФРАНКІВ, Артем ВІТЮК**ВИКОРИСТАННЯ ПРОЄКТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕСІ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ
ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ АРХІТЕКТОРІВ ТА ДИЗАЙНЕРІВ..... 93РОЗДІЛ 2
ДОШКІЛЬНА ОСВІТА**Юлія ВОЛИНЕЦЬ, Надія СТАДНІК, Ірина ТОВТ, Тетяна ПАНЧЕНКО**ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ РАННЬОГО ВІКУ ДО ЗАКЛАДУ
ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ СЕНДПЛЕЮ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ.....104**Ірина ГРЕЧИШКІНА, Тамара МАРКОТЕНКО**МОВНО-МОВЛЕННЄВА ПІДГОТОВКА ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ
ДО НАВЧАННЯ В ШКОЛІ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ТА ПРАКТИЧНІ ПОРАДИ.....113**Марина ДЕМЧЕНКО**ВЕБ-ВІКТОРИНА ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....121**Ольга НЕГРІЙ**СЕКСУАЛЬНА ОСВІТА ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В УКРАЇНІ:
СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....127

Ірина НЕГРІЙ

ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ
У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ТВОРАМИ УКРАЇНСЬКОЇ ДИТЯЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....135

Олена ПОЛОВІНА, Наталія ГОЛОТА, Тетяна ШИНКАР

ВПЛИВ ОСВІТНІХ ВТРАТ НА ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ
ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....144

РОЗДІЛ 3

ПОЧАТКОВА ОСВІТА

Світлана АТАМАНСЬКА, Роксолан ДЕРЕГА

ОСВІТА БЕЗ НАДЛИШКОВОЇ ЦИФРОВІЗАЦІЇ: ФОРМУВАННЯ «ПОВІЛЬНОГО» МИСЛЕННЯ,
ДОВГОЇ УВАГИ ТА НАВЧАЛЬНОЇ САМОСТІЙНОСТІ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....152

Валентина ВІТЮК

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНІК ЧИТАННЯ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ЛІРИЧНИХ ТВОРІВ
У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....161

Оксана ДАНИЛЮК

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ФОНЕТИКИ167

Наталія ІОВХІМЧУК, Тетяна ЗДІХОВСЬКА

РИТОРИЧНА ЕТИКА ПЕДАГОГА В УМОВАХ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ НОВОЇ
УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ.....172

Леся КОЛТОК

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ
ЗАСОБАМИ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ У КУРСІ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ».....178

Світлана ПРОХОРЕНКО

МЕДІАГРАМОТНІСТЬ У СУЧАСНІЙ ПЕДАГОГІЧНІЙ ПАРАДИГМІ.....183

Марта ПРОЦ, Наталія ЯРЕМЧУК

ІНТЕГРОВАНЕ НАВЧАННЯ ЯК СТРАТЕГІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНІСНОГО ПІДХОДУ.....189

Наталія СІРАНЧУК, Світлана РОМАНЮК

ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В ЕПОХУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ.....196

Людмила ШВИДУН

МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ФІЛОСОФСЬКИХ ВПРАВ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ
ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....208

РОЗДІЛ 4

СПЕЦІАЛЬНА ОСВІТА

Лариса ВОРОНА, Ірина МАКАРЕНКО, Анастасія МОРДОВЦЕВА

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ДІТЕЙ
З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ.....216

Olena GAYEVSKA

INTERDISCIPLINARY CONTEXT OF MEMORY: DIGITAL TECHNOLOGIES SUPPORTING
DEVELOPMENT OF CHILDREN WITH ASD225

Ірина КУЗАВА

ОРГАНІЗАЦІЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ З КОМПЛЕКСНИМИ ПОРУШЕННЯМИ
В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ.....244

Наталія РОМАНИШИН

НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ВІТЧИЗНЯНИХ ТА ЗАРУБІЖНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ СТАНІВ НЕДОРОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ.....251

CONTENTS

SECTION 1 EDUCATIONAL SCIENCES

Oleksander ANTONCHUK EDUCATIONAL PRACTICE AS AN IMPORTANT STAGE OF THE PROFESSIONAL TRAINING OF A UKRAINIAN LANGUAGE TEACHER.....	3
Roman BEREZA, Oleksandr HERUS, Oleh HODOVANSKYI INTROSPECTION AS A METHOD OF DEVELOPING THE EDUCATIONAL CULTURE OF MILITARY PERSONNEL.....	10
Volodymyr DOVHOPOL CONTEMPORARY APPROACHES TO DEVELOPING THE ENGLISH-LANGUAGE COMMUNICATIVE COMPETENCE OF FUTURE AVIATION ENGINEERS IN READING AND WRITING.....	17
Iryna ZABIŁAKA VOCATIONAL EDUCATION AND TRAINING IN EUROPEAN UNION COUNTRIES.....	27
Stanislav KARAMAN, Olha KARAMAN PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR DEVELOPING HEALTH-PRESERVING COMPETENCE AMONG LEARNERS OF DIFFERENT AGE CATEGORIES IN THE REALITIES OF TODAY'S UNCERTAIN WORLD.....	33
Petro KRAVCHENKO, Bogdan DESHKO, Vasyl FAZAN AN EDUCATIONAL AND PHILOSOPHICAL PERSPECTIVE ON THE HOLY GOSPEL AS A MANIFESTATION OF THE LORD GOD'S LOVE FOR HIS CREATION.....	40
Tetiana KRIPAK WAYS OF CAREER GUIDANCE FOR STUDENTS AS AN IMPORTANT COMPONENT OF EDUCATION REFORM IN UKRAINE (EXPERIENCE OF KRYVYI RIH URBAN TERRITORIAL COMMUNITY).....	48
Serhii MAMYCHENKO THE CONCEPTUAL AND TERMINOLOGICAL DIMENSION OF HIGHER EDUCATION PEDAGOGY METHODOLOGY: DEVELOPMENT FEATURES AND TRENDS (LATE 20TH – EARLY 21ST CENTURY).....	57
Olha OHIRKO, Nataliia HALAIKO, Taras RUDYY DISCRETE-MATHEMATICAL METHODS AS A BASIS FOR THE FORMATION OF ALGORITHMIC THINKING OF IT SPECIALTY STUDENTS.....	65
Vira STRIUKOVA THE FLIPPED CLASSROOM MODEL IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING: CURRENT TRENDS AND FUTURE PROSPECTS.....	74
Olena TYMOSHENKO, Serhii YAHODZINSKYI, Anatolii KOZYNEC HYBRID CONTINUOUS SUPPORT MODEL FOR PART-TIME STUDENTS IN HIGHER EDUCATION.....	84
Roman FRANKIV, Artem VITIUK THE USE OF PROJECT-BASED TECHNOLOGIES IN THE EDUCATIONAL AND PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE ARCHITECTS AND DESIGNERS.....	93

SECTION 2 PRESCHOOL EDUCATION

Yuliia VOLYNETS, Nadiia STADNIK, Iryna TOVT, Tetiana PANCHENKO PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL SUPPORT FOR TODDLERS' ADAPTATION TO PRESCHOOL EDUCATION THROUGH SANDPLAY IN THE CONTEXT OF CONTEMPORARY CHALLENGES.....	104
Iryna HRECHYSHKINA, Tamara MARKOTENKO LANGUAGE AND SPEECH DEVELOPMENT OF PRESCHOOL CHILDREN AS PREPARATION FOR SCHOOL: THEORETICAL FOUNDATIONS AND PRACTICAL GUIDELINES.....	113
Maryna DEMCHENKO WEB QUIZ AS A MEANS OF IMPROVING THE QUALIFICATIONS OF PRESCHOOL EDUCATION TEACHERS.....	121

Olha NEHRII

SEXUAL EDUCATION OF PRESCHOOL-AGED CHILDREN IN UKRAINE: CURRENT STATE AND FUTURE PROSPECTS.....	127
--	-----

Iryna NEHRII

FORMATION OF UKRAINIAN NATIONAL IDENTITY IN OLDER PRESCHOOL CHILDREN THROUGH WORKS OF UKRAINIAN CHILDREN'S LITERATURE.....	135
---	-----

Olena POLOVINA, Natalya HOLOTA, Tetiana SHYNKAR

THE IMPACT OF EDUCATIONAL LOSSES ON THE PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF FUTURE PRESCHOOL EDUCATORS.....	144
--	-----

SECTION 3

PRIMARY EDUCATION

Svitlana ATAMANSKA, Roksolan DEREGA

EDUCATION WITHOUT EXCESSIVE DIGITALIZATION: FORMATION OF "SLOW" THINKING, LONG ATTENTION, AND EDUCATIONAL INDEPENDENCE IN PRIMARY SCHOOL.....	152
--	-----

Valentyna VITIUK

USING MODERN READING TECHNIQUES WHEN STUDYING LYRIC WORKS IN PRIMARY SCHOOL	161
--	-----

Oksana DANYLIUK

DEVELOPING COMMUNICATIVE COMPETENCE IN PRIMARY SCHOOL STUDENTS WITHIN THE NEW UKRAINIAN SCHOOL THROUGH THE STUDY OF PHONETICS.....	167
---	-----

Nataliia IOVKHIMCHUK, Tetiana ZDIKHOVSKA

RHETORICAL ETHICS OF A TEACHER IN THE CONTEXT OF IMPLEMENTING THE NEW UKRAINIAN SCHOOL CONCEPT.....	172
--	-----

Lesia KOLTOK

FORMATION OF COMMUNICATIVE SKILLS OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS THROUGH EDUCATIONAL TECHNOLOGIES IN THE COURSE «I EXPLORE THE WORLD».....	178
---	-----

Svitlana PROKHORENKO

MEDIA LITERACY IN THE CONTEMPORARY EDUCATIONAL PARADIGM.....	183
--	-----

Marta PROTS, Nataliya YAREMCHUK

INTEGRATED LEARNING AS A STRATEGY FOR IMPLEMENTING THE ACTIVITY-BASED APPROACH.....	189
--	-----

Nataliia SIRANCHUK, Svitlana ROMANYUK

THE TRANSFORMATION OF THE EDUCATIONAL ENVIRONMENT IN THE AGE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE.....	196
---	-----

Lyudmila SHVYDUN

METHODOLOGY OF USING PHILOSOPHICAL EXERCISES IN THE PROCESS OF FORMING CIVIC COMPETENCE OF YOUNGER SCHOOLPIECES.....	208
---	-----

SECTION 4

SPECIAL EDUCATION

Larisa VORONA, Iryna MAKARENKO, Anastasia MORDOVTSEVA

INNOVATIVE TECHNOLOGIES OF PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL SUPPORT OF CHILDREN WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS IN THE CONDITIONS OF INCLUSIVE LEARNING.....	216
--	-----

Olena GAYEVSKA

INTERDISCIPLINARY CONTEXT OF MEMORY: DIGITAL TECHNOLOGIES SUPPORTNG DEVELOPMENT OF CHILDREN WITH ASD	225
---	-----

Iryna KUZAVA

ORGANIZATION OF PHYSICAL EDUCATION OF CHILDREN WITH COMPLEX DISORDERS IN THE CONDITIONS OF MODERN EDUCATION.....	244
---	-----

Nataliia ROMANYSHYN

SCIENTIFIC-THEORETICAL ANALISYS OF DOMESTIC AND FOREIGN RESEARCH ON THE CLASSIFICATION OF SPEECH UNDERDEVELOPMENT CONDITIONS.....	251
--	-----

ACTA PAEDAGOGICA VOLYNIENSES

Випуск 3

Коректура • Ірина Миколаївна Чудеснова

Комп'ютерна верстка • Оксана Іванівна Молодецька

Дата розміщення онлайн – 08.09.2026 р. Дата друку – 15.09.2026 р.
Формат 60x84/8. Гарнітура Times New Roman.
Папір офсет. Цифровий друк. Ум.-друк. арк. 30,45. Замов. № 0926/703.
Наклад 300 прим.

Видавництво і друкарня – Видавничий дім «Гельветика»
65101, Україна, м. Одеса, вул. Інглезі, 6/1
Телефон +38 (095) 934 48 28, +38 (097) 723 06 08
E-mail: mailbox@helvetica.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 7623 від 22.06.2022 р.